

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02827

MAYN BUKH

Deborah Tarant

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דוואוירע טאר אנט

מײן בוך

צווייטער לייענבוך פאר אַנפאנגער

ערשמע אויפלאגע

געצייכנט 19

מאָרײס פאַם

קאָאָפּעראַטיווער פּאַלקס-פּאַרלאַנג
פֿון אינטערנאַציאָנאַלן אַרבעטער אַרדן
ניו יאָרק, 1938.

Copyright by the
COOPERATIVE BOOK LEAGUE OF THE JEWISH SECTION
OF THE INTERNATIONAL WORKERS ORDER
80 Fifth Ave., New York, N. Y.
February, 1938

בעדרוקט אין 5,000 עקזעמפלארן

צו די לערער :

„מיין בוך“ איז א פאָרזעצונג פון „מיין אלעפבייס“. עס דאַרף באַדינען דאָס צווייטע האַלביאָר פונעם ערשטן קלאַס, אָדער דעם 1-ב קלאַס.

די טעקסטן זיינען צוגעפאַסט פאַר קינדער, וועלכע קענען שוין דעם אלעפבייס און האָבן זיך אויסגעלערנט אַ ביסל ליענען. די טעמאַטיק פונעם ביכל שליסט איין : נאַטור, צייטן פון יאָר, באַליי- כאַיעם, קינדער-לעבן, אידישע אַרבעטער שול, אידישער שטייגער, אַרבעט, קינדער-אַרבעט, אַרבעטער-לעבן, אָרעם און רייך, אַרבעטער-יאַנטוויזש, ביראָ-בידזשאַן און סאָוועטן-פאַרבאַנד.

טייל מאַטעריאַלן האָבן מיר אַריינגענומען צוליב זייער לעקסיק-ווערט (ווי : דער זייגער, ווי שפעט, אַ קאַפּ).

ס'זיינען פאַראַן אַ צאָל הומאָריסטישע דערציילונגען, וויצן און רעטענישן. צוליב באַשרענקטקייט אין פּלאַץ איז ניט מעגלעך געווען איינצושליסן מער שפּראַך-איבונגען און שריפטלעכע טעקסטן. אין דעם ביכל זיינען צום ערשטן מאָל אַרויסגערוקט געוואָרן די קלאַנגען : „טש“, „זש“, „דזש“, ווי אויך די אַפּאָסטראַפישע פאַר- קירצונגען, וועלכע זיינען צו שווער פאַרן ערשטן האַלביאָר. דאָ ווערן אויך נאָך אַמאָל אַרויסגערוקט עטלעכע שלוס-אויסיעס און די „יאַטן“, וועלכע זיינען שוין אַרויסגערוקט געווען אין „מיין אלעפבייס“.

די צוזאַמענשטעלערן איז דאַנקבאַר אַלע מיטגלידער פון דער נאַציאָנאַלער פּעדאַגאָגישער קאָמיסיע, און אַ גאַנצע ריי לערער, וועלכע האָבן געהאַלפּן מיט זייערע קאָנסטרוקטיווע אייצעס ; אַ ספּעציעלן דאַנק כ' איטשע גאָלדבערגן, פאַר זיין הילף כאַס רעדאַגירן דאָס בוך.

די צוזאַמענשטעלערן .

אִינַהאַלֶט

<p>דאָס קלײנע רוױמע הינדל, — 49 איבערזעצט פֿון א. לױב — 51 פֿרילינג—ש. פֿרוג — 51 אַ ווױן—לױט באַסטאַמסקי — מען לױפט אין דער אידישער 52 אַרבעטער-שול — — — — 54 ערשטער מױ — — — — דער ערשטער קלאַס האָט 54 אױסגעפֿירט — — — — אַ וואָך מיט אַרבעט— 56 באַסטאַמסקי — — — — אַלע קינדער שפּילן זיך— 57 ז. ווױסמאַן — — — — די מאַמע—פֿון רוסיש — — 58 מומער-מאַג — — — — 58 די בעסטע מאַמע— לױט ל. מאַלסטאַי — — — 59 אַ ווױן—באַסטאַמסקי — — דער מאַמעס מױסעס— 60 ז. ווױנפֿער — — — — איך האָב לױב מאַלן— 61 שאַלעס-אַלױבעס — — — — די פּױגל קומען צוריק— 62 ל. קױטסקאַ — — — — אױ, אַ פּױגעלע— 62 שאַלעס-אַלױבעס — — — — דער יעגער—י. ל. פֿערעץ — — 64 ווי לעמעך האָט געפֿונען נאָך אַ לעמעך—ל. עלבע — — — 65 פעטער פעטער—ב. גומיאַנסקי — 66 אַ קיעלע—זוני מאָוד — — — 67 אַ מאַדנע הינדעלע — — — — 68 בעלעמער ווױצן—באַסטאַמסקי— 69 אַ רעגן—ר. גאַלין — — — — דער העלדישער אינגל— 70 ד'אַמיטישױס — — — — זומער-לעב—סאַרע באַרקאַן — 72 מאַטעלע פֿון ביראַ-בידזשאַן— לױט ש. דאַױדמאַן — — — 73 ד. צױטן פֿון יאָר—ז. ווױסמאַן — 77 קלוגע ענטפֿערס—א. מױזל — — 78 קיין ביראַ-בידזשאַן—מאַלקע לי — 79</p>	<p>פעטער שנייער—מאַני לױב — 5 גוט מאַרגן—לאַנדינסקי — — 6 דעם ווינטערס שטיק— פּאַלק-מױסע — — — — 7 אַ ווינטער-ליד—ד. טשאַרני — 8 ס'איז פֿינצער — — — — 9 דער ווינטער—ש. וואַסערמאַן — 10 מיכל מיטן ביכל—סאַױעטיש — 11 אַ רעטעניש—י. קאַמינסקי — 12 בערל אין שול—מ. א. סול — 13 דער טאַטע אָן אַרבעט — — 14 ווער בין איך? — — — — 15 ווער בין איך? — — — — 16 דאָס ברויט — — — — 17 אַ לױגן — — — — 18 דאָס קלוגע שניידערל— פּאַלק-מױסע — — — — 19 אַפֿן גליטש—מאַני לױב — — 20 לעמעך גױט זיך גליטשן— ל. עלבע — — — — 21 דער זױגער—מ. שפּרויס — — 23 ווי שפעט איז? — — — — 24 דער שלאָף—מאַני לױב — — 25 אַ סטריק — — — — 26 ווילי און טילי—ב. פֿרידמאַן — 27 אַ גוטער שאַכן—א. שינדלער — 28 אַ וואַסער לױפט—מ. נאַדיר — 30 די זשאַבע און דער אַקס—עזאַפֿ — 31 דעם טאַטנס ברווועלע—ליטמאַן — 32 קינדער—ר. גאַלין — — — — 33 דער האָז זוכט זיין נאָז— באַױער-פּאַױער — — — — 34 אַ שמױעס—ק. בענון — — — 36 צום זיידן אָף לאַטקעס—ל. עלבע — 37 ווי לעמעך האַלט געלט—ל. עלבע — 39 דאָס ליד פֿון לױס—י. ל. פֿערעץ — 41 די זון, די לעױטע און דער האָז—גרױניקע בױמעלעך— 42 דער קלױנער שיכפּועער— ל. האַפּמאַן — — — — 43 אַ קאַפֿ — — — — 44 הױמי און די יוניאַן — — — 45 שיכעלעך—ק. מאַלאַדאַױסקי — 48</p>
--	--

פעטער שנייער

גלעקלעך קלינגען : גלין, גלין גלאן
אין די ווייסע וויימן.
אימיץ קומט א ווייסער אן
אף א גרויסן שליטן.

קליפ-קלאפ! קליפ-קלאפ! בארעבאם,
עפן אויף דעם טויער.
קליפ-קלאפ! קליפ-קלאפ! ווער איז דאס?
— איך, דער פעטער שנייער.

עס גייט אוועק _____

עס קומט _____

1. דער ווינטער. 2. דער הארבסט.

גוט מאַרגן!

עס שלאָפט די זון אַ גאַנצע נאַכט.
באַנינען שטייט זי אויף און לאַכט.
איך רייב זיך אויך די אויגן אויס
און שריי נאָך פון מיין בעט אַרויס:
גוט מאַרגן! גוט מאַרגן!

ווען זאגט מען ?

א גוטע נאַכט.	גוט מאַרגן.
אַנטשולדיקט.	אַ גוטן טאָג.
אַ דאַנק.	גוטן אָונט.

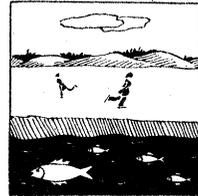
דעם ווינטערס שטיק

דער ווינטער האט געוואלט אלעמען פארפירן. האט ער גע-שיקט א פראסט אה די פייגעלעך. זיינען זיי אוועקגעפלוגן אין די ווארעמע לענדער.

אין דער ווינטער אוועק צו די כייס אין וואלד. האבן די כייס אנגעטאן זיך אין ווארעמע פומערס. אנדערע זיינען פאר-קראכן אין גריבער אין דער ערד און האבן זיך געלייגט שלאפן.

האט דער ווינטער פארפראן דעם טיך. אבער די פישעלעך האבן זיך באהאלטן אונטער דעם אייז און האבן געלאכט פון דעם אלטן ווינטער.

האט דער ווינטער געשיקט א פראסט נאך א פראסט צו פאר-פירן די מענטשן. האבן קינדער אנגעטאן ווארעמע קליידער און שוץ גע-נמען זייערע שליסלעך און זיינען אוועק זיך שליטלען.

פֿרירן

פֿראסט

א ווינטער ליד

דער ווינטער איז געקומען,
דער שניי פליט און פליט,
מיר זיצן אין צימער
און זינגען א ליד.

זאל שנייען און דרייען
אן אויפהער אין גאס,
דער ווינטער וועט זיין אונדז
א טייערער גאסט.

א ליד און א שפיל,
און א טענצל דערביי —
מיר פרייען זיך אלע,
ווי ס'זאלט געווען מיין.

א רעמעניש

אין דער לופט פליט עס,
אף דער ערד ליגט עס,
אף דער האנט צעגייט עס,
ווער ס'איז קלוג, פארשטייט עס.

דער ווינטער

— סטוק — סטוק — סטוק!
קלאפט דער ווינטער אין דער טיר.
— סטוק — סטוק — סטוק!
קינדער שיינע, עפנט מיר!

ס'איז צו פרי נאך, ליבער ווינטער,
גיי געזונטערהיים!
מיר האבן נאך קיין שיכלעך ניט
און ניט קיין ווארעם קלייד.

מיר האבן נאך קיין צודעק ניט,
אפילע ניט קיין בעט.
און דו ביסט אזא קאלטער,
גיי זיך דיר אוועק!

מיכל מיטן ביכל

גייט מיכל אין שול און פארלירט זיין ביכל. א
ניי ביכל. זוכט ער דא, זוכט ער דארט — ניטא און
ניטא.

די מאמע גיט עסן, נאר מיכלען גייט קיין עסן.
ניט.

לייגט זיך מיכל שלאפן און טראכט אלץ וועגן
זיין ביכל.

פלוצלונג זעט ער — זיין ביכל ליגט אה דער גאס.
א קאלטער ווינט בלאזט. רייסט א בלעטל נאך א
בלעטל. די בלעטלעך פליען. וויל זיי מיכל כאפן.
לויפט ער און יאגט און פאלט.

ער כאפט זיך אויף — ערשט ער ליגט א הוילער,
און די קאלדרע איז אה דער ערד. דעקט ער זיך צו
און שלאפט ווייטער.

אינדערפרי שטייט מיכל אויף און גייט אין שול
אן א ביכל.

פרעגן אים די קינדער:

- מיכל, וואו איז דיין ביכל?
 שווייגט מיכל.
 נאָר דאָ גייט צו אַ אינגל מיט אַ ביכל און זאָגט:
 — איך האָב געפונען אַ ביכל.
 שרייט מיכל:
 — גיב אָפּ, ס'איז מיין ביכל!
 — זאָג אַ סימען!
 — אַט איז דאָך מיין נאָמען.
 — ריכטיק, דיין ביכל, נאָ!

?

ניט קיין בוים און האט בלעטער,
 ניט קיין מענטש און האט אַ רוקן.

אַ רעמעניש

— מיט בלעטער, שוואַרץ און ווייס
 דו ביסט פול און פול מיט ניים.
 ווען איך וויל נאָר עפעס וויסן;
 קען איך עס פון דיר געניסן.

טל.

בערל אין שול

בערל איז אין שול געקומען,
 צו דער ארבעט זיך גענומען.
 בערל איז א יאט אוא,
 כא-כא, כא-כא, כא!
 בערל איז א יאט אוא,
 כא-כא, כא-כא, כא!

אידיש דערן, אידיש ליענען,
 אלץ, אלץ וויל ער קענען,
 בערל איז א יאט אוא,
 כא-כא, כא-כא, כא!

זינגען, מאַלן, טאַנצן, שרייבן,
 בערלען דארף מען גאר ניט שרייבן.
 בערל איז א יאט אוא,
 כא-כא, כא-כא, כא!

ער האט ליב צו דעקלאמירן,
 אפ פארשדן צו מארשירן,
 בערל איז א יאט אוא,
 כא-כא, כא-כא, כא!

דער טאטע און ארבעט

- איך האב געבעטן מיין מאמען :
— קויף מיר, מאמע, א פאר שיד.
האט די מאמע געענטפערט :
— אז דער טאטע וועט קריגן ארבעט, וועל איך
דיר קויפן.
איך האב געבעטן מיין טאטן :
— טאטע, קויף מיר א נייעם מאנטל, אין מיין
ארטן איז קאלט.
האט מיר דער טאטע געזאגט :
— ווען איך וועל אנהויבן ארבעטן, וועל איך
שוין קויפן !
מיין שוועסטערל מיני האט געוויינט. האב
איך איר געזאגט :
— וויין ניט, מיני. אז דער טאטע וועט קריגן
ארבעט, וועל איך דיר קויפן א לאליפאפ.
האט מיני געפרעגט :
— פארוואס האט דער טאטע ניט קיין ארבעט?

שטעל א צייכן באם ריכטיקן ענטפער :

דער טאטע האט ניט געהאט קיין געלט,

ווייל ער האט ניט געוואלט ארבעטן.

ווייל ער איז געווען ארבעטלאז.

ווייל ער האט פארלארן זיין געלט

ווער בין איד?

איך שטיי אויף אינמיטן נאכט.
ווען איר, קינדער, שלאפט נאך,
פאר איך שוין ארום איבער די גאסן.
איך שמעל זיך אפ בא די טירן פון די הייזער.
איך לויף ארויף אה די טרעפ.
איך לאז איבער בא יעדער טיר א פלאש.
דאס איז פאר אייך, קינדער,
איר זאלט וואקסן געזונט און שטארק!
איך ארבעט שווער.
ווער בין איד?

ווער בין איד?

איד עפן אויף מיין קראם זייער פרי.
פון אינדערפרי בין באנאכט
קומען אייערע מאמעס.
זיי קויפן פוטער און קעז,
זיי קויפן צוקער און טיי,
זיי קויפן ראזשינקעס מיט מאנדלען.
איד פארמאך די קראם זייער שפעט.
איד ארבעט שווער.
ווער בין איד?

לאמיר מאכן רעמענישן וועגן לאנדרימאן, גאסנקערער,
מיינער און אנדערע ארבעטער.

דאס ברויט

— מאמע, גיב מיר א שטיקל
ברויט.

— גיי, מיין קינד, צום בעקער,
וועט ער דיר אויסבאקן א ברויט.

— בעקער, בעקער, באק מיר
אויס א ברויט!

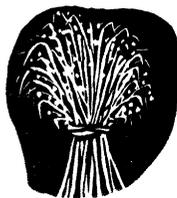
— גיי, מיין קינד, צום מילנער,
וועט ער דיר געבן מעל, וועל איך
דיר אויסבאקן א ברויט.

— מילנער, מילנער, גיב מיר א
ביסל מעל!

— גיי, אינגעלע, צום פארמער, וועט ער דיר
געבן ווייץ, וועל איך עס אפמאלן און וועל דיר
געבן מעל.

— פארמער, פארמער, גיב מיר א ביסל ווייץ!

— גיי, אינגעלע, אין פעלד. גע-
פון דארטן זאנגען און ברענג זיי
צו מיר. וועל איך זיי אויסדרעשן
און געבן דיר ווייץ.

איז דאס קינד געזאנגען אין
פעלד און געפונען דארטן זאנגען.
ער האט זיי געבראכט צום פארמער. האט דער
פארמער זיי אויסגעדראשן און געגעבן אים א ביסל
ווייץ.

פון פארמער איז ער אוועק צום מילנער אין מיל,
און פון מילנער — צום בעקער אין בעקעריי. אזוי
האט ער געקראגן זיין שטיקל ברויט.

וַי הוּי

אוי אויג

א ליגן

אין דער אידישער ארבעטער שול.
 דער לערער האט אנגעשריבן אפן ברעט דאס
 וואָרט: „הויז“ און האט געזאָגט צו די קינדער:
 — איר זעט, קינדער, אַט דאָס איז: „הויז“ —
 סימאָר איז ערשט אנגעקומען אין שול. ער
 האָט נאָך נישט געקאָנט לייענען און שרייבן.
 האָט ער געקוקט און געקוקט אפן ברעט און
 נישט געזען דאָרטן קיין הויז. ער האָט אַ רייב געטאָן
 די אויגן, עפּשער זעט ער נישט גוט. ניין, ס'איז פאַרמ
 נישט קיין שטוב.
 — ס'איז אַ ליגן, — האָט ער שטיל געזאָגט צו
 זיין שאָכן.
 דער לערער האָט דערהערט און האָט גע-
 פרעגט:
 — אַ ליגן? וואָס איז אַ ליגן?
 — אז אפן ברעט איז אַ הויז, — האָט סימאָר
 געענטפּערט.
 אלע קינדער האָבן זיך צעלאַכט.

מיר

איר

מיר לערנען

איר לערן

מיר

איר עם

מיר

איר שלאָף

דאס קלוגע שניידערל

אמאל איז געווען א קעניג. האט ער נישט געהאט
וואס צו טאן און אים איז געווען אומעטיק. ער האט
געטראכט און געטראכט, ווי אזוי זיך צו מאכן
פריילעך.

— ווער עס וועט מיר זאגן אזא ליגן, איך זאל
מוזן אויסשרייען: ס'איז א ליגן, דעם וועל איך
געבן א זאק מיט גאלד. — האט ער געלאזט וויסן
אלע מענטשן איבערן לאנד.

א סאך מענטשן זיינען געקומען און האבן אים
געזאגט פארשיידענע ליגנס, אבער דער קעניג
האט זיי אויסגעהערט און גארנישט געענטפערט.

אינמאל איז געקומען א שניידערל און האט
געזאגט צום קעניג:

— איך בין געקומען אפגעמען א זאק מיט גאלד,
וואס דו ביסט מיר שולדיק.

דער קעניג איז אויפגעשפרונגען: „ס'איז א ליגן,
איך בין דיר גארנישט שולדיק!“

— נו, אויב ס'איז א ליגן, דארפסטו דאך מיר
אזאדע געבן א זאק מיט גאלד. — האט געענטפערט
דאס קלוגע שניידערל.

זיי לייענען

ער לייענט

זיי

זי לאכט

זיי

זי ארבעט

אפן גליטש

און דעם טייד וואס איז געפלאסן.
איבער ברעגן זיך צעגאסן, —
האט דער פראסט, די רויטע נאז,
איינגעפרארן ווי א גלאז.

קומען אינגלעך שרייער, קוויטשער,
פליען, דרייען זיך אה גליטשער;
און דאס אייז — בלוי און ווייך,
ווי דער הימל אין דער הויך.

קומען אינגלעך, דרייען, שלעפן,
קייקלען קלעצער שניי און קלעפן
פעטער שנייערס, גוט און וואויל,
מיט א נאז און מיט א מויל.

שטיפער אין די גרויסע הימלעך,
פליען בארג אראפ אה שליטלעך,
מיט א פייה און א געשריי,
קוליע, קוליע, און אין שניי!

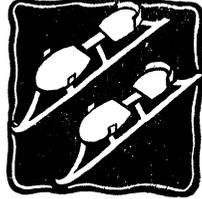
גליטש

טש

לעמעד גייט זיך גליטשן

לעמעד האָט גענומען זיינע נייע
גליטשערס און איז אוועק זיך
גליטשן. גייט ער און טראַכט,
וואָס זאָל ער טאָן. ער זאָל ניט
פאַלן אָפּן גליטש.

גייט ער פאַרביי אַ הייז און זעט:
עס שטייט אַ מאַן און וואַרפט אַש לעבן זיין הייז.

פרעגט לעמעד: — וואָס טוט איר דאָ?

ענטפערט דער מאַן: — דו זעסט דאָך, אַז ס'איז
גליטשיק, וואָרף איך אַז אַש, מענטשן זאָלן ניט
פאַלן.

זאָגט לעמעד: — טאָ גיט מיר טאַקע אַ ביסל
אַש, איך וועל עס אַנוואַרפן אָפּן גליטש, וועל איך
גיט פאַלן.

גיט דער מאַן אַ שמייכל: — איך זע, אינגל, אַז
דו ביסט אַ גרויסער כאַכעם. ווי רופט מען דיך?

זאָגט לעמעד: — לעמעד, רופט מען מיך.

— אַ פיינער נאַמען, לעמעד, ער פאַסט דיר
זייער. — זאָגט דער מאַן.

— אַ דאַנק, — זאָגט לעמעד, — גיט זשע מיר
אַ ביסל אַש, און איך וועל גיין.

— נאָ דיר עס אינגאַנצן, לעמעד, איך דאַרף שוין
מער גיט.

איז לעמעך געקומען אפן גליטש און האט גלייך
גענומען ווארפן אה אים אש.

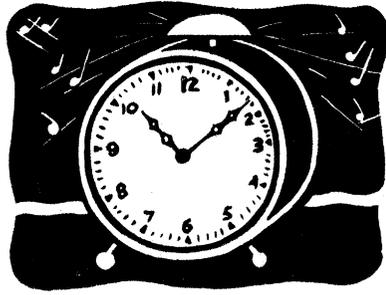
האט דער מאן, וואס גיט אכטונג אפן גליטש,
גענומען אה אים שרייען: — היי, אינגל, וואס טוסטו
דא?

— איך ווארף אש, קעדיי איך זאל גיט פאלן!
צעלאכן זיך אלע.

מאכט לעמעך: — וואס זשע לאכט איר? איך
האב אליין געזען, ווי א מאן האט געווארפן אש, מען
זאל גיט פאלן.

האבן אלע גענומען נאכמער לאכן און האבן
געפרעגט לעמעכן, ווי מען רופט אים. ווען ער
האט זיי געזאגט זיין נאמען, האבן זיי געלאכט אלץ
מער און מער, און זיי לאכן נאך עפשער ביז
היינטיקן טאג.

שטעל אור"ן „שטעל“:
ב" — , א" — , אל —
— ארעאע, אל — ארע, — "ניק.

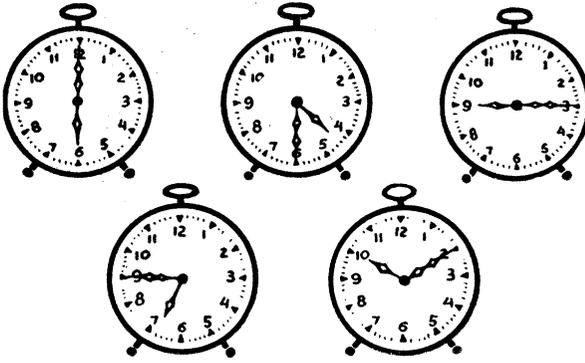

דער זייגער

דער זייגער וועקט מיך אויף
אין שול אריין צו גיין —
אבער ער אליין
בלייבט אינדערהיים.
ער ציילט פון איינס ביז צוועלף —
ער קען נישט מער —
אבער איך קען ציילן
א סאך מאל מער.

ווער בין איך ?

1. איך האב נישט קיין פיס און גיי,
איך האב נישט קיין מויל און צייל,
איך האב נישט קיין הענט און שלאג.
2. איך גיי און גיי
און ריר זיך נישט פון ארט.

ווי שפעט איז?

איך שטיי אויף _____

איך גיי אין סקול _____

איך לייג זיך שלאפן _____

_____ וויפיל שטונדן שלאפסטו?

_____ וויפיל שטונדן שפילסטו זיך?

_____ וויפיל שטונדן לערנסטו זיך?

א ווייז

איציק: מצמע, איך האב אראפגעווארפן דעם זייגער!

מצמע: וויי איז מיר, גיב א קוק, צי ער גייט!

איציק: ניין, מצמע, ער ליגט און רירט זיך ניט פון ארט.

דער שלאָף

אז דער ליבער טאָג פאַרגייט,
און אין מירדעוו-זייט ווערט רוים,
קומט דער אָונט שטיל אַרויס
און גייט אום גאָס-אייך, גאָס-אויס.

לייכט אַ לאַמפּ אין יעדן הויז,
זעצן זיך די קינדער אויס
אַרום טיש און רעדן ניט;
עסן, טרינקען, וואָס מען גיט.

און אז קינדער עסן נאָך,
מאַכט דער שלאָף דערווייל אַ לאַך
ערגעץ אונטער בעט אין דיל,
שאַרט פון לאַך זיך שטיל-שטיל-שטיל.

זעט ער: קינדער עסן אָפּ,
עסן אָפּ און טרינקען אָפּ —
קריכט דער שלאָף פון לאַך אַרויס,
שאַרט זיך באַ די ווענט פון הויז,

קריכט אין שיין פון לאַמפּ אַריין,
רוימט פון שיין צו מאַמעס איין:
— „האַט איר קינדער קליין און שיין —
איז שוין צייט צו שלאָפן גיין“ ...

און די קינדער גומט און פיין
לייגן זיך אין בעט אַריין,
מאַכן זיך די אייגלעך צו,
שלאָפן איין אין גוטער רו ...

א סטרייק

די מאמע האט געשיקט עטלען קויפן ברויט.
איז עטל אַוועקגעלאָפן און איז געקומען צוריק מיט
ליידיקע הענט.

— מאמע, מאמע, — האט זי געשריען נאך פון
גאס, — איך האב ניט געקאנט קויפן קיין ברויט!
— פארוואס עפעס, עטל ?

— לעבן בעקעריי גייען ארום א סאך מענטשן
אין א ריי און שרייען, מען זאל ניט קויפן קיין ברויט.
זיי טראגן גרויסע שילדן, און עס איז אַנגעשריבן
אָפּ זיי: „סטרייק“. וואס מיינט עס, מאמע ?

— עס מיינט, עטעלע, אַז דער באַלעבאָס צאָלט
ניט די אַרבעטער גענוג געלט פאַר זייער אַרבעט.
אַרבעטן זיי ניט, ביז ער וועט זיי געבן מער געלט.
דאָס הייסט „סטרייק“.

— טאָ פארוואס שרייען זיי, מיר זאלן ניט קויפן
קיין ברויט ?

— ווען דער באַלעבאָס וועט זען, אַז מיר קויפן
ניט קיין ברויט, וועט ער פאַרשטיין, אַז מיר זיינען
מיט די אַרבעטער. דאָן וועט ער זיי מוזן נאַכגעבן.
עטל האט זיך פאַרטראַכט. אירע בלויע אויגן
זיינען געוואָרן ערנסט :

— ווייסטו וואָס, מאמע ? היינט וועלן מיר עסן
וועטשערע אַן ברויט !

די מאמע האט אַ שמייכל געטאָן און אַ קוש
געטאָן איר קלוג טעכטערל.

ווילי און טירלי

אז ווילי זאגט : ווייניק,

זאגט טירלי : א סאך.

אז ווילי זאגט : וויין,

זאגט טירלי : _____.

אז ווילי זאגט : ניי,

זאגט טירלי : _____.

אז ווילי זאגט : ווארעם,

זאגט טירלי : _____.

אז ווילי זאגט : מען מעג,

זאגט טירלי : מען _____.

אז ווילי זאגט : עפעס,

זאגט טירלי : _____.

אז ווילי זאגט : צוויי,

זאגט טירלי : _____.

ווילי מיט טירלין

אלעמאל ווי הענער.

טאך ניט, איינער, לאך, קאלט, גארניט, אלט.

א גוטער שאַכן

אמאָל, אמאָל האָט אַ קעניג אַרויסגעגעבן אַ
באַפעל, אַז אַלע אידן זאָלן פאַרטריבן ווערן פון
לאַנד.

די אידן האָבן געמוזט פאַרלאָזן זייערע היימען
און זייער האָב און גוטס אין אַ פאַר טעג. זיי האָבן
גאַרנישט געקאָנט מיטנעמען.

איינער, אַ איד, האָט געהאַט געלט און צירונג.
איז ער אַוועק מיט דעם צו זיין שאַכן, אַ קריסט, און
האַט אים געבעטן, ער זאָל עס באַהאַלטן, ביז ער
וועט קענען צוריקקומען. דער קריסט האָט צוגע-
זאָגט צו היטן דעם אידנס פאַרמעגן, און דער איד
איז אַוועק מיט אַלע פאַרטריבענע אידן אין אַן
אַנדער לאַנד.

מיט יאָרן שפּעטער איז דער קעניג געשטאַרבן.
דער נייער קעניג האָט דערלויבט די פאַרטריבענע
אידן צוריקצוקומען אין זייער לאַנד.

דער איד, וואָס האָט איבערגעלאָזט זיין פאַר-
מעגן באַם שאַכן, איז אויך צוריקגעקומען מיט אַלע
אידן. ווען ער איז געקומען צו די שכינים האָט ער
זיך דערוואוסט, אַז דער שאַכן, באַ וועמען ער האָט
איבערגעלאָזט זיין פאַרמעגן, איז געוואָרן אַ גרוי-
סער אַרעמאָן. ער וואוינט ערגעץ זייער ווייט אין
אַ שטיבל הינטער דער שטאָט.

דעם אידן האָט זייער פאַרדראָסן, וואָס זיין פריינט איז געוואָרן אַן אַרעמאַן. איז ער אַוועק אים אויפזוכן און זען, וואָס ער מאַכט.

ער האָט געפונען זיין פריינט אין אַ קאַלט, נידערדיק שטיבל. דער פריינט איז געווען הונגעריק און האָט געציטערט פון קעלט. ווען דער איד האָט דערזען אַזאַ אַרעמקייט, האָט ער שוין ניט געוואָלט דערמאָנען וועגן זיין געלט און צירונג.

דער פריינט אָבער האָט באַלד געעפנט אַ קאַסטן און האָט געזאָגט :

— אָט איז דיין גאַנץ פאַרמעגן ! איך האָב עס פאַר דיר אָפגעהיט.

— וואָס ? — האָט דער איד אויסגעשריען. — דו לעבסט אין אַזאַ אַרעמקייט און האָסט אַפילע ניט אָנגערירט מיין געלט ?

— אַוואָדע ניט, — האָט דער פריינט געענטפערט. — דו האָסט עס מיר געטרויט, און איך האָב דיר צוגעזאָגט עס אָפצוהיטן.

— דו ביסט אַ גוטער פריינט, — האָט געזאָגט דער איד. — מער וועסטו שוין ניט דאַרפן לעבן אין אַזאַ אַרעמקייט.

ער האָט אָפגעגעבן אַ העלפט פון זיין פאַרמעגן צו דעם שאַכן, און זיי האָבן געלעבט אין פריינט-שאַפט און ברידערלעכקייט.

א וואסער לויפט

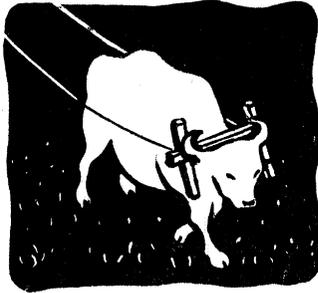
א וואסער לויפט ארום א גאנצן טאג
און באנאכט קומט עס ערשט ניט אהיים.
און זיין מאמע
זאגט גארנישט.
ווען איך לויף ארום א גאנצן טאג
און קום באנאכט ערשט ניט אהיים,
וואלט מיין מאמע מיר
גוט אנגעפאטשט.

געפין דאס קליינע ווארט

אין דעם גרויסן ווארט :

זעמיש - מיש	לויט - לויט
פאטער	קויפט
פלאק	זיידע
האנאכט	שניידע
אופייס	זאניק

זש זשאבע

די זשאבע און דער אַקס

א זשאבע האָט אמאָל דערזען אַן אַקס. דער אַקס איז געווען זייער אַ גרויסער. די זשאבע איז געווען זייער קליין. זאָגט די זשאבע צום אַקס: — זיי ניט אזוי שטאַלץ! איך קען זיין אזוי גרויס ווי דו!

האַט דער אַקס געענטפערט דער זשאבע: — איך בין גאָר ניט שטאַלץ מיט מיין גרויס! אַבער אַ זשאבע קען ניט זיין אזוי גרויס ווי אַן אַקס.

וואָס זשע האָט די זשאבע געטאָן? זי האָט זיך גענומען בלאָזן און אַנבלאָזן. שטארק און שטאַרקער, אזוי לאַנג און אזוי גרויס — ביז די זשאבע האָט געפלאַצט.

שמעל אריין **זש**:

סא — עלקע

סא — ע

וק. —

א —

דעם טאטנס בריוועלע

ראַכעלע האָט אָנגעטאָן דעם ברודערס היטל,
איז אַרויס אין גאָס און האָט אָנגעקלאַפּט אין טיר.

— ווער איז? — האָט די מאַמע געפרעגט.

— דער בריווטרעגער.

— וואָס וויל ער?

— געבראַכט אַ בריוועלע פֿון אייער טאַכטער,
ראַכעלען.

די מאַמע עפנט די טיר, און ראַכעלע גיט איר
אַ שטיקל פּאַפּיר.

— דאָס איז דיין בריוועלע?

— יאָ.

— ס'איז דאָך גאַרנישט אָנגעשריבן!

— גייט, איר קענט ניט לייענען.

— גוט, — זאָגט די מאַמע: — טאָ לייען איבער,
וואָס דו שרייבסט.

ראַכעלע נעמט דאָס פּאַפּירל אין האַנט און
זאָגט:

— אייער טאַכטער שרייבט אזוי: ליבע מאַמע,
איך האָב דיר זייער ליב.

די מאַמע נעמט דאָס פּאַפּירעלע און טראָגט צו
צום טאָטן: — זעסט, אַ בריוו פֿון אונדזער טאַכטער,
ראַכעלען.

דער טאָטע גיט אַ קוק אָפּן בריוו און זאָגט:
— אַט וועל איך אָנשרייבן אַ בריוו פאַר איר.

ער נעמט א שטיקל פאפיר, שרייבט עפעס אן
 מיט זיין בלייפעדער און גיט עס ראַכעלען.
 — וואָס איז דאָ אָנגעשריבן אין ברוועלע? —
 פרעגט ראַכעלע.
 — לייען אליין, — זאָגט דער טאטע.
 — איד קען גיט לייענען קיין אידיש, — ענטפערט
 ראַכעלע.
 — טאָ גיי אין שול, לערן זיך אויס!

קינדער

קינדערלעך פון אפריקע,
 קינדער פון יאפאן;
 וואו עס זיינען קינדערלעך,
 דאָרט איז פרייד פאראן.

אלע קליינע קינדערלעך
 זיינען קלוג און שיין,
 שווארצינקע און ווייסניקע,
 אלע פול מיט ביין.

דער האז זוכט זיין נאז

איז דער ווינטער געקומען, האט א ווינט אנ-
געהויבן צו ברומען. איז געווארן שטארק קאלט
אין גרויסן וואלד . . .

איינמאל אין א טאג, האט דער פראסט אין וואלד
דערזען א האז. האט ער גענומען און אפגעפרארן
זיין נאז.

האט גענומען דער האז און זיך
שטארק צעוויינט: אה אייביק
אנטלאפן די נאז, האט ער גע-
מיינט... פרוצלונג זעט ער: לויפט

אן אייזל. פרעגט ער אים: וואו איז ערגעץ מיין
נעזל? מאכט דער אייזל: — ווי אזוי קען איך וויסן.

אז בא מיר האט איך דער פראסט
מיין נאז אפגעביסן. איך זוך שוין
צוויי שא און מיין נאז איז נאך אלץ
ניטא.

גייען זיי און גייען, ביז זיי האבן

א פוקס דערזען. האט דער פוקס זיי געגעבן א
פרעג: — וואס וויינט איר מיט אזוינע גרויסע
טרערן? דערציילט מיר, לאמיר הערן.

זאגן זיי : — וואס קענען מיר דיר
 דערציילן, אז דער פראסט האט
 צוגעכאפט בא אונדז די נעז? בא
 קומט דער פוקס אף זיי ראכ-
 מאנעס און זאגט : אויב איר וועט

מיר געבן מאטאנעס, וועל איך געפינען אייערע נעז.
 ניט ווייט פון וואלד שטייט א שטוב. אין דער
 שטוב וואוינט א איד, וואס שמעקט טאבאק און
 זינגט א ליד. אין דער פוקס געגאנגען צום אידן
 און האט אים געזאגט : ווען דו וועסט מיר געבן
 טאבאק א שמעק, וועל איך פון דיינע הינער ניט
 טאן קיין לעק. האט דער איד אים געגעבן טאבאק
 א שמעק. האט יעדערער געגעבן א שמעק און
 אזא ניס, אז ער האט אנגעהויבן דרייען מיטן עק
 און טופען מיט די פיס. דאן האט יעדערער דער-
 פילט, אז ער האט א נאז.

ווער איז ער ?

ניט קיין פייער, נאר ער ברענט,

רייסט דאס אויער, כאטש אן הענט.

לא גלגא.

א ש מ ו ע ס

- דזשעק: טרעה, וואס איך האב אין קעשענע.
דזשעני: וואס פאר א קאליר איז עס?
דזשעק: עס האט ניט קיין קאליר.
דזשעני: איז עס ווייך אדער הארט?
דזשעק: ניט ווייך און ניט הארט.
דזשעני: איז עס געשמאק צום עסן?
דזשעק: מען קען עס ניט עסן.
דזשעני: וואו האסטו עס גענומען?
דזשעק: איך האב עס ניט גענומען.
דזשעני: ווי אזוי קומט עס צו דיר אין קעשענע?
דזשעק: עס איז דארטן אויסגעוואקסן.
דזשעני: גיי, דו האסט גארנישט אין קעשענע!
דזשעק: איך זאג דיר, אז יא!
דזשעני: טא, נעם עס ארויס!
דזשעק: איך קען עס ניט ארויסנעמען.
דזשעני: זאג-זשע מיר, וואס עס איז!
דזשעק: א לאך!

דזש דזשעק דזשעני

צום זיידן אף לאטקעס

— היינט, זונגעלע, וועסטו גיין פריער שלאפן.
ווייל מאָרגן איז כאַנוקע און מאָרגן וועלן מיר גיין
צום זיידן אף לאטקעס.

אזוי האָט געזאָגט די מאמע צום אינגעלע מיטן
רינגעלע. דאָס אינגעלע מיטן רינגעלע האָט זיך
זייער געפרייט, וואָס ער וועט מאָרגן גיין צום זיידן
אף לאטקעס. האָט ער באלד געזאָגט „א גוטע
נאכט“ דער מאמען און דעם טאטן און איז אוועק
שלאפן.

שלאַפט ער אזוי און שלאַפט און ער דערמאָנט
זיך, אז ער האָט געלייענט אַ מייסע וועגן אַ מיילעך,
גיט ער אַ דריי זיין קישעף-דינגעלע און גייט צום
מיילעך. גייט ער אזוי און גייט, ערשט עס קומט
אים אַן אַנטקעגן דער זיידע. פרעגט אים דער
זיידע: — וואוהין גייסטו?

ענטפערט אינגעלע-דינגעלע:

— איך גיי צום מיילעך אין פאלאץ!

זאָגט דער זיידע:

— ווארט נאָר, איך וועל דיר דערציילן אַ מייסע
מיט אַ מיילעך, וועסטו זען אז ס'איז גאָרניט אזוי
פריילעך!

דערציילט אים דער זיידע:

— אמאל איז געווען אַ מיילעך, זייער אַ שלעכט-
טער. האָט ער אלע אידן געהאָרגעט און געשלאָגן
און מער האָט מען שוין גיט געקאָנט פארטראָגן.

איז אויפגעשטאנען איינער, א הויכער און א שיינער און האט געזאגט צו אלעמען: „לאמיר גיין זיך אנטקעגן שטעלן דעם מיילעך, וועט ער אונדז שוין מער ניט שלאגן.“ האבן אלע געזאגט: „לאמיר גיין, לאמיר גיין!“ און זיי זיינען אוועק זיך אנטקעגנשטעלן דעם מיילעך. אבער דער מיילעך האט געהאט אסאך סאלדאטן מיט הארמאטן. איז געווארן א גרויסע מילכאמע צווישן דעם מיילעכס סאלדאטן און די אידן. מען האט זיך אזוי לאנג גע- שלאגן, ביז די אידן האבן געוואונען, און מען האט דעם מיילעך א טויטן געפונען. האבן די אידן זיך געפרייט, וואס זיי זיינען פאטער געווארן פון דעם מיילעך און זיינען געווארן פריי. האבן זיי געמאכט א יאנטעוון כאנוקע, האבן געזונגען און געטאנצט. און עס איז זיי געווען פריילעך — אן דעם מיילעך.

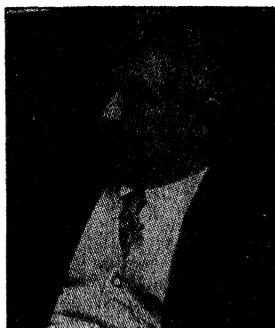
אט אזוי האט דער זידע דערציילט, און דאס אינגעלע מיטן רינגעלע איז געשטאנען און האט געהערט. ווען דער זידע האט געענדיקט די מייסע האט ער געפרעגט:

— זעסט, וואס עס איז געווען אמאל פאר א מייסע מיט א מיילעך? ווילסט נאך אלץ גיין צום מיילעך פון דיין מייסע?

זאגט אינגעלע מיטן רינגעלע:

— ניין, זידע, איך וויל שוין צום מיילעך ניט גיין! איך וויל בעסער גיין מיט דיר עסן לאטקעס.

און ווי ער האט עס ארויסגערעדט, האט ער זיך אויפגעכאפט, און האט זיך דערמאנט, אז היינט גייט ער טאקע צום זידן עסן לאטקעס.

י. ל. פערעץ

דאס ליד פון ליים

איך זייז ניט ליידיק אינדערהיים :
האָב איך נאָר צייט, נעם איך ליים.
קגעט איך מיר אַ מייזל אויס,
מאָך אַ פייגעלע דערויס.
פון פייגעלע, נישט לאַנג געטראַכט,
ווערט אַ צייגעלע געמאַכט ;
און אַ מענטשעלע דערפון !
און וואָס איך וויל ! און אַף דער זון
מריקן איך מיין אַרבעט אויס :
מענטש און ציג, און קאַץ און מויו —
וואָס איך זע נאָר אַף דער וועלט —
און אין פענצטער אויסגעשמעלט.

די זון, די לעוואָנע און דער האַז

אמאל האָבן די ☀ די ☾ און דער ☽
 געלעבט צוזאַמען ווי ברודער. איינמאל איז די זון
 אוועק שפּאַצירן און די ☾ מיט דעם ☽ זיינען
 געבליבן אין ☾. האָט די ☾ געזאָגט צום ☽ :

— טרייב אַהיים די ☽ פון פּעלד.

דער ☽ האָט אַבער נישט געפּאַלנט. איז די
 לעוואָנע געוואָרן אינקאַעס. זי האָט געכאַפט דעם
 האַז פאַרן קאַפּ און האָט אים אַרויסגעוואָרפּן.

די ☽ איז געקומען אַהיים, און איר האָט
 פאַרדראָסן, וואָס די ☾ האָט אַרויסגעוואָרפּן דעם
 ☽. האָט די זון געזאָגט :

— מער וויל איך מיט דיר נישט זיין צוזאַמען. דו
 נעם זיך די נאַכט און איך וועל זיך נעמען דעם
 טאַג.

און אזוי איז טאַקע געבליבן. די לעוואָנע קומט
 אַרויס באַנאַכט, און די זון קומט אַרויס באַטאַג.
 ווען עס קומט אַרויס די ☽ פרייט זיך דער

☽, און ער הויבט אָן צו קרייען :

קו-קא-דע-קי-הי-הי-י-י!

דער האַז — קרייעט   דער הונט — בילט
 די קאַץ — מיאוקעט   די קו — מוקעט

ווי לעמעך האלט געלט

איינמאל שיקט די מאמע לעמעכן עפעס קויפן
און זאגט :

— זע, לעמעך, פארליר ניט דאס געלט!

— איך ווייס ווי צו האלטן געלט, — ענטפערט
לעמעך.

*

איז לעמעך אוועק, דאס געלט האלט ער ניט
אין קעשענע, נאר אין האנט, און די האנט איז בא
אים אפן.

פרעגט אים א מאן : — ווי רופט מען דרך,
אינגעלע?

— לעמעך.

— טא זיי ניט קיין לעמעך און טראג ניט דיין
געלט אפן.

ענטפערט לעמעך : — ווען איך קוק אפן געלט,
קען איך עס ניט פארלירן.

ניט דער מאן א מאך מיט דער האנט און זאגט :
— אז מען זאגט א לעמעך, איז טאקע א לעמעך!

*

גייט לעמעך ווייטער און טרעפט נאך א מאן.
אבער דער מאן איז געווען א גאנעו. זאגט ער צו
לעמעכן :

— איך זע, אז דו ביסט זייער א קלוג אינגל, ווי
רופט מען דרך?

— לעמעך.

זאגט דער מאן : — לעמעך איז א גוטער נאמען.
אלע קלוגע אינגלעך רופט מען לעמעך.

איז דאס לעמעכן געפעלן געווארן. זאגט ער
צום מאן :

— דו ביסט א גוטער מאן. איך האב דיר האלט.
 זאגט דער מאן: — איך האב דיר אויך האלט.
 דיר איז אוואדע שווער צו טראגן דיין געלט. אט
 וועל איך דיר אפווישן דעם שווייס און וועל פאר
 דיר טראגן דאס געלט.
 — נא דיר, טראג, — זאגט לעמעך.
 גייען זיי אזוי א וויילע צוזאמען. פלוצים גיט דער
 מאן א זאג:
 — איך דארף דא אריינגיין אה א מינוט. שטיי דא
 א וויילע, לעמעך. איך וועל באלד ארויסקומען.
 און ער גייט אוועק.

*

לעמעך ווארט און ווארט. זעט ער, אז דער מאן
 קומט ניט, איז ער אים אוועק זוכן. געזוכט און
 געזוכט און ניט געפונען. איז ער אוועק אהיים מיט
 גארנישט. פרעגט אים די מאמע:
 — וואו ביסטו פארפאלן געווארן, לעמעך?
 — איך בין ניט פארפאלן געווארן, מאמע. דער
 מאן מיטן געלט איז פארפאלן געווארן.
 — וועלכער מאן? וואסער געלט?
 האט איר לעמעך דערציילט די גאנצע מיסע.
 די מאמע האט געזאגט:
 — וויי, וואס פאר א לעמעך א זון איך האב!

א' קינאר	קינא	א' קינאר
_____	קאק	א' קינאר
_____	הילא	א' קינאר

דער קליינער שיכפוצער

דער רייכער פוצט ניט זיינע שיד
בא קליינע אינגלעך ווי איך.
ער גייט אין שיד וואס זיינען ניי
און גייט דא קיינמאל ניט פארביי.
ער פארט אין זיין אטאמאביל
און קויפט זיך אלצדינג, וואס ער וויל.

די ארעמע, זיי לויפן גיך,
איך ווייס ניט, וואו זיי
אילן זיך.
אין אלטע שמאטעס גייען זיי
און הערן גארניט מין
געשריי.
מיסטאמע הונגעריק ווי איך,
וואס טויג זיי פוצן זיך די שיד?

איך שטיי און וואונדער זיך און טראכט :
ווער סיהאט אזוי די וועלט געמאכט,
מיט צופיל ארעם, צופיל רייך...
און ווי צו מאכן אלע גלייך...
און אז א אינגעלע ווי איך
זאל מער ניט דארפן פוצן שיד.

פארוואס דארף דאס אינגעלע פוצן שיד?

א קאפ

קין
האר
אויער
האלדן
ציין
מויל

פאנעם
שמערן
אויג
נאז
ליפ
באט

- _____ איך זע מיט די _____
- _____ איך שמעק מיט דער _____
- _____ איך רעד מיט מיין _____
- _____ איך הער מיט די _____
- _____ איך ביים און קיי מיט די _____
- _____ אלע אינדערפרי וואש איך מיין _____
- _____ און קעם מיינע _____
- _____ איך רייניק מיט א בערשמל מיינע _____

טרעף :

צוויי ברידער זיצן אף איין בוים
און זעען זיך ניט.

היימי און די יוניאן

היימי איז געלאפן אין זיין אידישער ארבעטער שול . . . אונטערן אָרעם האָט ער נאָך געטראָגן אַ פּאַר צייטונגען. זיי זיינען אים איבערגעבליבן פון זיין גאַנץ פעקל. נאָר ס'מאַכט ניט אויס: ער וויל ניט פאַרשפעטיקן אין שול, וועלן אַ פּאַר צייטונגען ניט זיין פאַרקויפט!

ס'איז געווען אַ קאַלטער טאָג און היימי איז אַריין אין שול אַ פאַרפראָרענער. זיינע הענט זיינען געווען רויט און שטייף פון פראַסט. ווען ער קען זיך קויפן אַ פאַר הענטשקעס, וואָלט ער ניט גע-דאַרפט אַזוי פּרירן. און דער שוועסטערל זיינער דאַרף ער קויפן אַ וואַרעמען סוועטער, זי פאַרקילט זיך שטענדיק און קען ניט גיין אין שול.

זיצט היימי אין קלאַס און טראַכט: „אז איך פאַרקויף אַזאַ פּאַק מיט צייטונגען, און מיסטער סמיט ניט מיר נאָר צען סענט. ווען ער באַצאָלט מער, וואָלט איך שוין געקויפט הענטשקעס און אַ סוועטער . . . נאָר וואָס טוט מען? אלע אינגלעך קריגן באַ אים נאָר צען סענט . . .“

דער גאַנצער קלאַס צעלאַכט זיך. היימי האָט נאָר ניט געוואוסט, אז ער האָט גערעדט הויך אַה אַ קאַל. ער כאַפט זיך אויף, ווי פון שלאָף, און פאַרשעמט זיך. אלע קינדער לאַכן, און היימי

לאזט אראפ זיין קאפ. אבער דער לערער קוקט
אף היימין מיט אזעלכע גוטע אויגן און זאגט:

„שטיל, קינדער, איך וועל איך דערציילן א
מייסע.“ עם ווערט שטיל: אלע קינדער האבן ליב
דעם לערערס מייסעס. דער לערער דערציילט א
מייסע וועגן ארבעטער און ענדיקט אזוי: „ווען
די ארבעטער האבן געמאכט א יוניאן, האבן זיי
פארדינט מער געלט. ווייסט איר, פארוואס? ווייל
קינדער האט ניט געארבעט ביז דער באלעבאס
האט גענומען צאלן אלעמען מער געלט פאר דער
ארבעט. אזוי האט די יוניאן געוואונען...“

היימי הערט זיך איין, און עם פאלט אים איין
א געדאנק. ער שפרינגט פלוצים אויף פון ארט,
כאפט זיינע ביכלעך און זיינע פאר צייטונגען און
לאזט זיך לויפן...

2

אין א פאר טעג ארום איז היימי אריין אין שול
מיט א ברייטן שמייכל אפן פאנים. אף זיין לאץ
האט ער געטראגן א רונד שטיקל פאפיר, אף
וועלכן ס'איז געווען אנגעשריבן: „יוניאן פון די
צייטונג-אינגלעך“.

— לערער, לערער, האט ער געשריען נאך
פון יענער זייט מיר, — איך האב געמאכט א יוניאן!
אלע קינדער זיינען אויפגעשפרונגען פון די
ערטער.

— שא, זאל זיין שטיל! — האט געזאגט דער
לערער. — דערצייל אונדז, היימי. —
איצט האט זיך שוין היימי ניט געשעמט. זיינע
אויגן האבן געגלאנצט. ער האט מיט שטאלץ
געוויזן אה זיין „יוניאן-צייכן“:

— איצט בין איך שוין א יוניאן-מאן. איך האב
דערציילט אלע צייטונג-אינגלעך דיין מייסע וועגן
דער יוניאן. האבן מיר באשלאסן צו מאכן א יוניאן.
מיר וועלן ניט פארקויפן קיין צייטונגען פאר
מיסטער סמיט, ביז ער וועט ניט צאלן מער געלט
פאר א פעקל! מיר וועלן זיך האלטן צוזאמען און
מיר וועלן געווינען! איצט וועל איך שוין פארדינען
מער געלט. און איך וועל קויפן מיין שוועסטערל
א סוועטער און פאר מיר הענטשקעס, און איך וועל
קענען בעסער העלפן דער מאמען!

פרעג בא דיין טאטן: איז ער א יוניאן-מאן?

וועמען רופט מען א „סקעב“?

וואס איז א „פיקעט“?

שיכעלעד

אָט-אַ, אָט-אַ איז אַ באַרג,
אָט-אַ, אָט-אַ איז אַ טאַל,
זיצט אַ שוסטער אָפֿן באַרג
מיט אַ האַמער, מיט אַ נאַל .

שטעכט דער שוסטער
מיט דער נאַל,
מיטן האַמער שלאַגט ער גיך,
אינס און צוויי,
און אינס און צוויי,
וואַקסן אויס צוויי קליינע שיך.

זאָגט דער שוסטער: „שיכעלעד, גייט!“
גייען שיכעלעד אוועק,
וואו די וועלט האָט נאָר אַן עק.
גייען שיכעלעד אַרום,
וואו דער שוסטער שיקט זיי אום.

אינמאָל נעמען שיכעלעד גיין,
באַ אַ טויער בלייבן שטיין,
קלאַפט דאָס רעכטע שיכל: אינס,
קלאַפט דאָס לינקע שיכל: צוויי,
עפנט זיך אַ טיר פאַר זיי.

זיצט אַ קינד דאָרטן אַליין,
באַרוועס, נאַקעט, ווינד און וויי,
דאָרטן בלייבן שיכעלעד שטיין,
וויילן ערגעץ מער גיט גיין.

דאס קליינע רויטע הינדל

אמאָל, אמאָל, לאַנג, לאַנג צוריק האָבן אין אַ הויז
אָפּ אַ באַרג געלעבט אַ כאַזער, אַ מויו, אַ קאַץ און
אַ קליין רויט הינדל.

און ווער, מיינט איר, האָט געהאַלטן דאָס הויז
ריין? דער כאַזער? זיכער נישט! די מויו? —

אַ, ניין! די קאַץ? — אויך
נישט! דאָס קליינע רויטע
הינדל? — אַוואָדע!
ס'הינדל האָט געאַרבעט

זייער שווער צו האַלטן ס'הויז זייער ריין.

האַט דאָס הינדל געפונען אַ ווייץ-קערנדל און
האַט געפּרעגט:

— ווער וויל פאַרזייען דאָס ווייץ-קערנדל?

— נישט איר, — האָט דער כאַזער געכרוקעט.

— איך אויך נישט! — האָט די מויו געקוויטשעט.

— איך אויך נישט! — האָט די קאַץ געמיאוקעט.

האַט דאָס הינדל אליין פאַרזייעט דאָס ווייץ-
קערנדל. דער ווייץ איז געוואַקסן און געוואַקסן און
איז רייף געוואָרן.

— ווער וועט איצט שניידן דעם ווייץ?

— נישט איר, נישט איר, נישט איר! — האָט

דער כאַזער געכרוקעט, האָט די קאַץ געמיאוקעט,
האַט די מויו געקוויטשעט.

האַט דאָס הינדל אליין אָפּגעשניטן דעם ווייץ.

— דער ווייץ איז שוין אינגאַנצן גרייט פאַר דער

מיל. ווער וועט אים אוועקפירן? — האָט דאָס
הינדל געפּרעגט.

דער כאזער האט געברוקעט, די מויו האט גע-
קויטשעט, די קאץ האט געמיאוקעט: — נישט
איד!

— איד וועל עס שוין אליין טאן, — האט דאס
קליינע רויטע הינדל געזיפצט. און זי האט עס
געטאן.

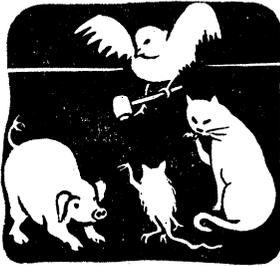
איין שיינעם טאג האט דער מילנער געבראכט
דעם ווייץ אינגאנצן צעמאלן אה שוין, ווייס מעל.
אלע האבן אויסגעשריען:

— וואס פאר א שוין, ווייס מעל סאיז פון אונדזער
ווייץ געווארן!

— ווער זשע וועט באקן ברויט פון דעם שיינעם,
ווייסן מעל? — האט דאס הינדל געפרעגט.

אבער דער כאזער, די קאץ און די מויו האבן
ניט געוואלט באקן דאס ברויט.

האט דאס קליינע רויטע הינדל אליין גענומען
באקן ברויט. באלד האט גענומען שמעקן מיט
פריש ברויט. דער כאזער, די מויו און די קאץ
זיינען געקומען צולויפן אין קיך.

— איצט קען מען שוין
עסן דאס ברויט! — האבן
אלע אויסגעשריען אין א
באך.

— א, עסן ווילט איר? —
האט דאס הינדל געזאגט.
— פארוואס האט איר מיר
פריער ניט געהאלפן ארבעטן?

דער כאזער, די מויו און די קאץ האבן זיך פאר-
שעמט און אראפגעלאזט די קעפ.

פּרילינג

עס ציען זיך, ציען
פון הימל און פאלן
ווי גאלדענע פּעדן —
די וואַרעמע שטראַלן.
דאָס בינעלע זשומעט,
און זינגט אָן אַ מאָס
די זאפט פון די רויזן,
דעם טוי פון דעם גראָן.
עס בליען די ביימער,
עס שפּראַצן די בלומען,
צו אונדז איז דער פּרילינג,
דער פּרילינג געקומען!

אַ ווייץ

מאַמע : וואו ביסטו געווען, דאָוויד ?
דאָוויד : איך בין געווען מיט מאַטלען.
מאַמע : וואו איז מאַטל געווען ?
דאָוויד : מאַטל איז געווען מיט מיר.
מאַמע : וואו זייט איר ביידע געווען ?
דאָוויד : מיר זיינען ביידע געווען צוזאַמען.

מען לויפט אין דער אידישער ארבעטער שול

לויפט מיכל מיטן ביכל איבער דער גאס.
שטעלט אים אפ פאל מיטן באָל.
— וואוהין לויפטו אזוי, מיכל מיט דיין ביכל?
— ניטא קיין צייט, ניטא קיין צייט. זעסט דאך
מיין ביכל, איך גיי אין דער אידישער ארבעטער
שול!
— שא, — זאגט פאל מיטן באָל, — פארדייס ניט
דיין גאָל, ווי אַ האָל!
און ער רופט צו די קינדער:
די שפרינגערקע ניטל מיטן שטריקל,
דעם פעטן פעט מיטן בעט,
און דעם לויפער סאלי מיט די סקויטס.
ווילן זיי אלע וויסן וועגן מיכלס ביכל און וועגן
זיין שול, און זאגן אים:
— אנו, זאג אונדז, וואָס דו לערנסט אין שול און
וואָס מיר ווייסן ניט?
ניט מיכל אַ מאַך מיט זיין ביכל און זאָגט:
— קענט איר לייענען אַט דאָס ביכל? ס'איז אַ
אידיש ביכל!
זאָגן אלע: — נ-י-ן!
— פע! — זאָגט מיכל. — ניט שייך! איר זייט
אידישע קינדער און קענט נישט לייענען קיין
אידיש ביכל! און ווער פון אייך קען אַנשרייבן אַ
אידיש בריוול?
— איך — ניט! — זאָגט פאל מיטן באָל.
— איך אויך ניט, איך אויך ניט, — זאָגן אלע
אנדערע.

— און איך קען! איך לערן זיך אין מיין שול! —
פארדייסט מיכל די נאָ.

— נו, און ווייסט איר, פארוואס דער טאטע
ארבעט אזוי שווער?

— מיין טאטע ארבעט איצט נישט, ער האָט
נישט קיין ארבעט, — זאָגט די שפרינגענדיקע ניטל.

— וועגן דעם לערן איך אויך אין שול! — זאָגט
מיכל. — איך ווייס פארוואס טאטעס האָבן ניט קיין
ארבעט. און וואָס איז אַ יוניאָן, ווייסט איר?

— מיין טאטע באַלאַנגט צו אַ יוניאָן, אבער איך
ווייס ניט, וואָס דאָס איז! — זאָגט דער פעטער פעט
מיטן בעט.

— איך ווייס אויך ניט, איך ווייס ניט! — זאָגן
אלע.

— ניט שיין! — זאָגט מיכל. — איר זייט אַרבע-
טער קינדער, און איר ווייסט גארנישט, ניט שיין!
— טאָ זאָג אונדז אויס, וועלן מיר אויך וויסן!
זאָגט סאַלי אַף די סקייטס.

— זאָג אונדז אויס, זאָג אויס! — שרייען אלע.
— קומט מיט מיר אין דער אידישער אַרבעטער
שול, וועט איר אלע וויסן! — זאָגט מיכל. — קומט
מיט מיר.

זיינען אלע אוועקגעלאָפן מיט מיכלען אין דער
אידישער אַרבעטער שול:

פאַל מיטן באַל,

ניטל מיטן שמריקל,

סאַלי אַף די סקייטס

און דער פעטער פעט מיטן בעט!

ערשטער מיי

היינט איז לויטער — זון און הימל,
און די ערד איז גרוין און שיין.
אפן גרויסן ארבעט-יאנטעוון
פריילעך, קינדער, לאמיר גיין!

דער ערשטער קלאס האט אויסגעפירט!

ווען מוישע איז געקומען אין שול, זיינען שוין
דארטן געווען מיכל און לייע פון פערטן קלאס, און
זיי האבן געמאלן פלאקאטן.
מוישע האט איבערגעלייענט:

„מיר ווילן מער סקולס!“
„מיר ווילן ארבעט פאר די טאטעס!“
„מיר ווילן ניט קיין מילכאמעס!“
„זאל לעבן דער ערשטער מיי!“

— וואס מיינט עס? — האט מוישע געפרעגט בא
מיכלען.
מיכל האט פארריסן זיין נאז: — וועסט גרעסער
ווערן, וועסטו פארשטיין.

אבער לייע האט מוישען דערקלערט: — דאָס
זיינען פּלאַקאטן פאַרן ערשטן מיי פּאַראַד, — האָט
זי געזאָגט.

מוישע האָט זיך דערפּרייט: — יא, איך ווייס
וועגן ערשטן מיי! דער לערער האָט געזאָגט, אז
די קינדער וועלן אויך מאַרשירן.

— רעד זיך גאַרניט איין, — האָט מיכל געזאָגט, —
די אינגערע קינדער וועט מען ניט נעמען!

מוישע האָט עפעס פּאַרטראַכט

אין קלאַס האָט מוישע געפּרעגט באַם לערער:
— איז דאָס עמעס, אז די אינגערע קינדער נעמט
מען ניט אין מאַרש? —
— יא, מוישע, עמעס.

— פאַרוואָס? פאַרוואָס? — האָבן אלע קינדער
גענומען שרייען.

— ווייל די אינגערע וועלן פאַרמאַטערט ווערן.
מען דאַרף אַ סאַך גיין.

— איך קען גיין אַ סאַך, איך ווער ניט פאַר-
מאַטערט!

— איך אויך! איך אויך! — האָבן אלע קינדער
געשרייען.

מוישע האָט די גאַנצע צייט געטראַכט, וואָס
מען טוט. ווען דער קלאַס האָט זיך געענדיקט,
האָט מוישע צוזאַמענגעקליבן אלע קינדער פון זיין
קלאַס און האָט עפעס לאַנג גערעדט מיט זיי.

דער ערשטער מיי

גאַנץ פרי זיינען שוין אַרבעטער געפאַרן צום
פּאַראַד. אַ סאַך טאַטעס און מאַמעס זיינען געקומען
אין שול, האָבן גענומען די שול-פּאַן און זיינען

אוועקגעפארן: דער לערער האט געווארט בין די
עלטערע קינדער זיינען געקומען פון סקול. זיי
זיינען געקומען צולויפן נאך מיט זייערע סקול-
ביכלעך. די ביכלעך האבן זיי איבערגעלאזן אין
שול און האבן זיך שנעל אויסגעשטעלט אין א ריי
מיט זייערע פלאקאטן. דער לערער האט געגעבן
אלעמען שיינע היטעלעך מיט אויפשריפטן:
אירישע ארבעטער קינדער שול. מיטאמאל האט
זיך דערהערט א געזאנג:

אינם און צוויי און דריי און פיר,
יונגע קינדער זיינען מיר.
כאטש מיר זיינען יונג און קליין,
צום מיי-פאראד וועלן מיר גיין!

דאס האט מארשירט דער ערשמער קלאס.
מוישע איז געגאנגען פארויס און האט געמראנגן
א פלאקאט:

„מיר ווילן אויך מארשירן דעם ערשטן מיי!“
די עלטערע קינדער און דער לערער האבן
גענומען פאטשן מיט די הענט. אלע האבן נא-
שראסן מיטצונעמען דעם ערשטן קלאס.

א וואך מיט ארבעט

איך בין געזעסן זונטיק
און געמראכט מאנטיק
צו פארן דינסטיק.
האב איך בארעכנט זיך מיטוואך,
ווי קען מען פארן דאנערשטיק,
אז פרייטיק איז שוין באלד שאבעס?

אלע קינדער שפילן זיך

אלע קינדער שפילן זיך.
מיר און פענצטער אָפֿן,
קומט אַ ווינטעלע אַ קילם,
לייגט די קינדער שלאָפֿן.

שלאָפֿן קינדער. נאָכט איז קיל.
יעדע נאָכט אַ ווייסע;
שמערן גרויסע, ליכטיקע,
פינקלען זיי אַ מייסע.

מייסע, מייסע, מייסעלע,
פעלדער פול מיט בלומען —
וועלן גומע, ליבע געסט
פאר די קינדער קומען.

שלאָפֿן קינדער. נאָכט איז קיל.
יעדע נאָכט אַ ווייסע;
שמערן גרויסע, ליכטיקע,
פינקלען ווי אַ מייסע . . .

נעם אַראָפֿ איין אָס פֿון יעדן וואָרט,
וועט זיין אַ ניי וואָרט.

גלאַק — לאַק

_____	קלערן	_____	כאַלע
_____	טראַג	_____	בעקל
_____	וועקן	_____	פֿאַרט
_____	גרוי	_____	קרויט

די מאמע

קינדער, ווער מיט לייב און לעבן
איז אייך טריי און איבערגעבן?
וועגן אייך ווער שטענדיק טראכט,
מאכט קיין אויג ניט צו באנאכט?

מוטער - טאג

— וואָס שרייבסטו דאָ, אַרעלע? — האָט דער
טאַטע געפרעגט.
דער קליינער אַרעלע האָט נאָך ניט געקאָנט
שרייבן.
— ש-ש-ש! — האָט אַרעלע געזאָגט. — זאָג ניט
אויס דער מאמען. איך שרייב פאַר איר אַ בריוועלע
צום מוטער-טאָג:
„טייערע מאמע, איך האָב דיר זייער ליב. איך
וועל דיר אַלעמאָל פאַלגן!“
דאָס וועט זיין מיין מאטאָנע פאַר איר.
— דאָס איז טאַקע די בעסטע מאטאָנע, אַרעלע
— האָט דער טאַטע געשמייכלט.

די בעסטע מאמע

א קליין מיידעלע האט געוויינט און גערופן איר מאמען.

— ווער איז דיין מאמע? — האט א מאן געפרעגט דאס מיידעלע.

— איר קענט ניט מיין מאמען? — האט דאס מיידעלע געענטפערט. — מיין מאמע איז די בעסטע אה דער וועלט!

א וויץ

א אינגעלע איז געגאנגען מיט דער מאמען שפאצירן. ער איז אוועקגעלאפן פארויס און האט פארלארן זיין מאמען. גייט ער ארום און זוכט זיין מאמען. פרעגט ער בא אלע מענטשן:

— עפשער האט איר געזען א מאמען אן א אינגעלע?

דער מאמעס מייסעס

ס'לייענט מאַ מיר מייסעס
 שטענדיק פארן שלאָפן.
 און איך הער די מייסעס
 מיט די אויגן אָפן.
 שטיל איז, און די מאמע
 לייענט קוים צו הערן.
 כזויים, זי וויל מיסטאמע,
 כזאַל אנטשלאָפן ווערן.
 און ניט איינמאַל מאַקע
 האַט זיך עס געטראָפן —
 מייסעלעך געשמאקע
 וויגן מיר צום שלאָפן ...

איך ווייס - כזויים

איך זאַל - כזאַל

שרייב אָן די ווערטער פאַרקערט, זע וויפיל נייע ווערטער
 דו קריגסט.

_____	ליב	שיף	פיש
_____	פייף	_____	דער
_____	ריר	_____	קעפ
_____	רוף	_____	דיל
_____	רער	_____	פיל
_____	קאַפ	_____	קאַל
_____	באַב	_____	ראַש

איך האָב ליב מאַלן!

איך האָב אייך שוין אַמאָל דערציילט, אז איך האָב ליב צו מאַלן, און אז מיין ברודער עליע שלאָגט מיך דערפאַר.

איינמאָל האָב איך אויסגעמאָלן אַ מוירעדיק גרויסן פּוס. בראַכע האָט געמיינט, אז איך האָב אויסגעמאָלן איר פּוס, ווייל קיינער האָט נישט אַזעלכע גרויסע פּיס ווי בראַכע. האָט זי דערציילט מיין ברודער עליען. האָט זיך מיין ברודער עליע צעשריען:

— מענטשעלעך? האָסט זיך שוין ווידער גע-
נומען צו דיינע אַלטע שטיק, מאַלן מענטשעלעך?
שוין! פון אַ פּוס איז באַ אים געוואָרן אַ מענטש!
און פון אַ מענטש — מענטשעלעך!

מיין כאַווער מאַטל האָט מיר געגעבן אַ קאַלירטן בלייפּעדער. דערפאַר האָב איך אים אָפּגעמאָלן אַת פאַפּיר. ווי מיינט איר? אַוואַדע האָט ער עס באַלד אָפּגעטראָגן צו מיין ברודער עליען.

— דאָס דאַרף זיין מאַטלס אַרבעט! וואו איז ער ערגעץ מיט זיינע מענטשעלעך?

אזוי זאָגט מיין ברודער עליע און זוכט און קען מיך נישט געפינען. איך זיי הינטער דער מאַמעס פּלייצעס און לאַך. קיין בעסער אַרט זיך צו באַהאַלטן ווי הינטער דער מאַמעס פּלייצעס, איז נישטאָ אַת דער גאַנצער וועלט!

די פייגל קומען צוריק!

צוויטשי, צוויטשי, צוויטשעריי,
פרילינג קומט שוין אפדאסניי!
פייגל גרויסע,
פייגל קליינע,
אלע פריילעכע און שיינע
קומען מיט א צוויטשעריי,
מיטן פרילינג אפדאסניי!

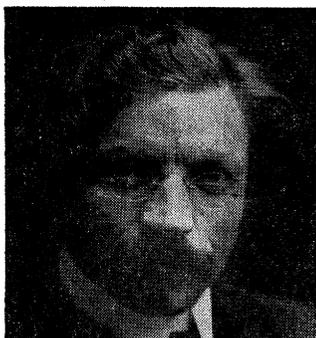
אוי, א פייגעלע!

אינמאל באטאג, זומער איז דאס געווען, זיינען
מיר געגאנגען פון שול אהיים, עטלעכע אינגלעך
מיטאמאל. געגאנגען זיינען מיר גיך, געלאפן, ווייל
מיר זיינען געווען הונגעריק.

פלוצים האט איינער פון אונדזער כעוורע אויס-
געשריען: „אוי, א פייגעלע!“ און מיר האבן זיך
אלע אפגעשטעלט.

א קליין, יונג פייגעלע איז געוועסן אה דער ערד,
מיטן קעפעלע ארויף. דאס פייגעלע האט גע-
צוטערט, געמאכט מיט די פליגעלעך, געעפנט
אלעמאל דאס געלע פיסקעלע, ווי א קליין קינד,
בעשאס עס וויל עסן, און ארויסגעלאזט אה א
היזעריק קעלכל: „פי!“

עס האט זיך אויפגעכאפט בא אונדז א געפיל

שאלעם אלייכעם

פון ראכמאנעס, און מיר האָבן אָנגעהויבן קלערן :

— וואָס טוט מען מיטן פייגעלע ? —

איינער האָט געזאָגט : מען באַדאַרף דאָס לאָזן
זיצן אַף דער ערד, ביז דעם פויגלס מאַמע וועט
קומען. אַ צווייטער האָט געזאָגט, מען זאָל עס
געבן אַ וואָרף אינדערהויך, וועט דאָס אוועקפליען.
אַ דריטער האָט געזאָגט, מען זאָל עס נעמען אַהיים.
און מיר האָבן געבראַכט דאָס פייגעלע אַהיים,
פאַרגעסן, אז מיר זיינען הונגעריק, גענומען דאָס
האַדעווען, געגעבן דעם וואַסער אין פּיסקל אַריין —
און דאָס פייגעלע האָט אויפגעלעבט !

דער
יעגער

יאַנקעלע וויל אַ יעגער זיין.
יאַנקעלע וויל אין וואַלד אַרײַן.
שיסן וויל ער נאָר אַ בער,
דאַרף מען דאָך געווער.

אונדזער יאַנקעלע דערזעט :
אין אַ ווינקעלע אַ בעזעם שטייט.
מיטן בעזעם וועט ער יאָגן
און אַ גרויסן בער דערשלאָגן !

ער קאָן אין שטוב שוין מער ניט בלייבן ;
וויל דעם בעזעם אונטערהויבן.
שווערער בעזעם קערט זיך איבער,
און דער יעגער פאַלט אַריבער !

יאַ—יאַנקל

יע—יעגער

זוי לעמעד האט געפונען נאך א לעמעד

גייט לעמעד אמאל אין וואלד, קלייבט יאגערעס
זיסע, געשמאקע און לייגט זיי גלייך אין מויל אריין.
ס'איז אים זייער גוט, און ער טראכט: איך וועל
בלייבן דא אין וואלד, וועט מיך קיינער ניט רופן
„לעמעד“. שרייט ער אויס איבערן גאנצן וואלד:

— איך וועל בלייבן דא!

ענטפערט מען אים באלד פון וואלד:

— איך וועל בלייבן דא!

פרעגט שוין לעמעד: — ווער ביסטו?

ענטפערט מען אים פון וואלד: — ווער ביסטו?

וואונדערט זיך לעמעד און שרייט: — איז דא

נאך א לעמעד?

ענטפערט מען אים באלד: — איז דא נאך א

לעמעד?

זאגט לעמעד: — אז דו ביסט אויך לעמעד, טא

קום אהער, לאמיר דיך זען.

ענטפערט מען אים: — אז דו ביסט אויך לע-

מעד, טא קום אהער, לאמיר דיך זען.

זאגט לעמעד: — קום דו אהער!

ענטפערט מען אים: — קום דו אהער!

ווערט לעמעד אין קאס און זאגט: — איך בין

דער ערשטער לעמעד, מוזטו קומען צו מיר!

זאגט מען אים: — איך בין דער ערשטער לע-

מעד, מוזטו קומען צו מיר!

זאגט לעמעד: — ביסט א ליגנער!

ענטפערט מען אים: — ביסט א ליגנער!

אזוי האט לעמעד געקריגט זיך און געשריען בין

ער איז געווארן מיר. און אז ער איז מיר געווארן.
האט ער געזאגט:

— נו, לעמעך, גענוג געקריגט זיך, לאמיר ווערן
כאווער!

ענטפערט מען אים: — לאמיר ווערן כאווער!

זאגט לעמעך: — איך גיי צו דיר!

זאגט מען אים: — איך גיי צו דיר!

איז לעמעך אזוי געגאנגען און געגאנגען, ביז ער

האט באגעגנט זיין מאמען, וועלכע איז אים גע-

קומען זוכן. פרעגט לעמעך: — מאמע, האסט

עפשער געזען דעם אנדערן לעמעך?

פרעגט די מאמע: — וואס פאר אן אנדערער

לעמעך?

דערציילט איר לעמעך די גאנצע מייסע, וואס

האט זיך מיט אים געטראפן אין וואלד. צעלאכט

זיך די מאמע און זאגט:

— נאך אזא לעמעך ווי דו, מיין זון, איז נאר נישט

אף דער גאנצער וועלט!

פעטער פעטער — מארגן שפעטער

— לויף נאך וואסער, פעטער פעטער,

גיך, עס ברענט בא מיר די שטוב!

— שפעטער, מארגן, מארגן, שפעטער,

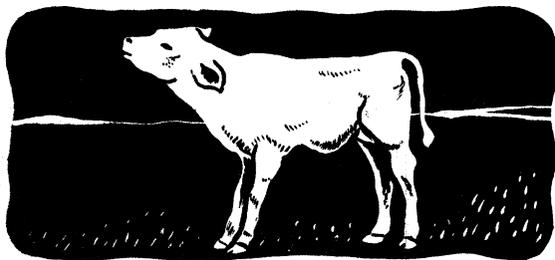
לאמיר אויסזופן די זופ!

— גיי שוין צו דער ארבעט, פעטער,

ס'איז שוין באלד דאך האלבער טאג!

— שפעטער, מארגן, מארגן, שפעטער,

ניטע טרייב מיר, ניטע יאג!

א קיעלע

בין איד מיר א קיעלע
פון אייביקע יארן.
כיבין אזוי א קיעלע
פון דער היים ארויסגעפארן.

א קיעלע, א קיעלע, א קו!
מע, מע, מז-ז-ז!

בין איד מיר א קיעלע,
א קיעלע א רויטע.
האב איד א פאר הערנערלעך,
הערנערלעך פארדרייטע.

א קיעלע, א קיעלע, א קו!
מע, מע, מז-ז-ז!

בין איד מיר א קיעלע,
את דער וועלט צו זוכן.
אז איד לאז זיך אויסמעלקן,
באקט מען פוטער-קוכן!

א קיעלע, א קיעלע, א קו!
מע, מע, מז-ז-ז!

א מאדנע הינדעלע

א פארמער האט אמאל אוועקגעזעצט א הון אה אייער, זי זאל אויסזיצן הינדעלעך. דער פארמער האט ניט באמערקט, אז צווישן די אייער איז אין איי געווען א ביסל גרעסער.

די הון איז געזעסן אה די אייער דריי וואכן. זי פלעגט נאר אראפגיין אה א מינוט, ווען זי איז געווען הונגעריק, אָדער דאָרשטיק.

איז געקומען א טאג און די קליינע הינדעלעך האָבן צעבראָכן די שאַלעכץ און זיינען אַרויס פון די אייעלעך. זיי זיינען געווען קליינינקע, געלינקע, מיט שפיציקע שנעבעלעך. נאָר איינס פון זיי איז געווען גרעסער און האָט געהאַט אַ פּלאַך שנעבעלע.

די הון האָט געלערנט אירע הינדעלעך, ווי אזוי צו פיקן קערנדלעך און ווי אזוי צו זוכן ווערעם אין דער ערד.

אין מאָל האָט זי גענומען אירע הינדעלעך צום טייך, ווייל דאָרטן האָט מען געקענט געפינען גרויסע פעטע ווערעם. ווי נאָר דאָס מאָדנע הינדעלע האָט דערזען דעם טייך, האָט זי זיך אַריינגעוואָרפן אין וואַסער און גענומען שווימען. די הון איז איר נאָכגעלאָפן און האָט געקלאַפּט מיט די פליגלען. אָבער אין וואַסער איז זי ניט אַריין.

אָנו, טרעפט, קינדער, ווער איז געווען דאָס מאָדנע הינדעלע ?

כעלעמער וויצן

א גוטער שילער

מאמע: יאָסל, וואָס האָסטו היינט אויפגעטאָן אין
שול? ?

יאָסל: איך בין געווען דער איינציקער אין קלאַס,
וואָס האָט געענטפערט אַת דעם לערערס
פראַגע, מאַמע. אַנדערע קינדער האָבן
ניט געקענט ענטפערן.

מאמע: וואָס איז געווען דעם לערערס פראַגע?

יאָסל: דער לערער האָט געפרעגט: ווער
האַט היינט ניט געטאָן די
היימארבעט?

פעני און בעני

בעני: עס רעגנט דאָך, וואָס עפנסטו ניט דיין
שירעם?

פעני: עס וועט ניט העלפן, מיין שירעם איז
לעכערדיק.

בעני: טאָ פאַרוואָס האָסטו מיטגענומען אַ
לעכערדיקן שירעם?

פעני: איך האָב דען געוואוסט, אז עס וועט
רעגענען?

רעגן

רעגן, רעגן, וואש מיך אויס.
וועל איך וואקסן הויך און גרויס.

קום, קום, רעגן, קום,
וואש מיך, ווי דו וואשסט א בלום.

גיס, גיס, רעגן, גיס,
פאט שאין פאנעם, אין די פיס.

פאטש, פאטש, נעץ מיך איין,
שטארקער, שטארקער, איי, ס'איז פוין!

דער העלדישער אינגל

היינט אינדערפרי בין איך געגאנגען מיטן
פאטער אין שול. פלוצלונג האבן מיר דערזען לעבן
שול אסאך מענטשן. מיין פאטער האט גלייך
געזאגט:

— עס איז געשען אן אומגליק!

מיר האבן זיך דורכגעשטופט אין שול אריין.
און מיין פאטער האט געפרעגט בא א לערער:
— וואס האט פאסירט?

דער לערער האט אים דערציילט:

ראבערטי איז געגאנגען אין שול. אין מיטן
נאם האט ער געזען, ווי א קליין אינגעלע איז
געפאלן און אן אטאמאביל איז געלאפן גלייך אה
אים. ראבערטי האט זיך דרייסט א ווארף געטאן
און ארויסגעכאפט דאס אינגעלע פון אונטער דעם
אטאמאביל. אין דעם מאמענט האט אבער א ראד
פון אטאמאביל א שטויס געטאן ראבערטיס פוס
און אים צעבראכן.

דערוויילע איז אין זאל אריינגעלאפן א פרוי. דאס
איז געווען ראבערטיס מוטער. א צווייטע פרוי, די
מאמע פון דעם געראטעוועטן אינגעלע, איז איר
געפאלן אפן האלדז מיט א געוויין.

אין דעם מאמענט שטעלט זיך אפ בא דער טיר
א קארעטע און מען טראגט ארויס ראבערטיין. זיין
פאנים איז בלאס, די אויגן פארמאכט. אלע שרייען
אים:

— בראווא, ראבערטי! דו ביסט א העלד,
ראבערטי!

ראבערטי עפנט זיינע אויגן און פרעגט:

— וואו זיינען מייע ביכער?

— אט זיינען דייע ביכער, — זאגט די מוטער
פון געראטעוועטן קינד. — איך וועל עס ברענגען
צו דיר אהיים!

מען פירט אוועק דעם העלדישן אינגל, און אלע
גייען שווייגנדיק אריין אין שול.

זומער - לעב

אינגלעך און מיידלעך,
 גיכער קומט אין טייד!
 אין דעם קלארן טייכעלע
 זיינען אלע גלייך.
 אַט-א ביסטו שוין אַ נאָסער,
 נאָדיר נאָך אַ הויפּן וואָסער —
 פּלויסק!

שווימען מיר ווי פישעלעך —
 אי-אי-אי-ווי גוט!
 ניט גרויס גענוג דער טייד פאר אונדז;
 א טאג איז איין מינוט.
 האָבן מיר די היים פאָרגעסן —
 וועמען אַרט עס — עסן!
 פּלויסק!

מאַטל ווי אַ גרויסער העכט
 שווימט זיך ווייט-ווייט-ווייט,
 שווימט אים נאָך פריידעלע
 און שווימט שוין באַ זיין זייט;
 כאַפט מיר מינקע באַ מיין זאַפּ,
 טונקט אין וואָסער אַפּ מיין קאַפּ —
 פּלויסק!

מאטעלע פון בירא-בידזשאן

מאטעלע האָט געלעבט מיט זיין טאטן און מאמען אין בירא-בידזשאן.

אינמאל קומט מאטעלע אהיים פון שול און פרעגט בא דער מאמען :

— מאמע, דער לערער האָט אונדז דערציילט, אז די אידן האָבן אמאל זייער שלעכט געלעבט בא אונדז אין לאַנד. איז דאָס עמעס?

— עמעס, מאטעלע.

— פארוואָס, מאמע?

— איצט האָב איך קיין צייט ניט, מאטעלע. אבער היינט אָונט, אויב דו וועסט מיך פאַלגן און גיין פרי שלאָפן, וועל איך דיר אַלץ דערציילן, — זאָגט די מאמע.

מאטעלע האָט געוואוסט, אז היינט אָונט וועט ער שוין הערן אַ מייסע. ער האָט זייער ליב געהאט דער מאמעס מייסעס. דערפאַר האָט ער שוין אַ גאַנצן טאָג געווארט אפן אָונט.

די מייסע

ווען מאטעלע איז שוין געלעגן אין בעט, האָט די מאמע זיך אוועקגעזעצט לעבן אים און האָט אים דערציילט :

— אמאל, אמאל, ווען דו, מאטעלע, ביסט נאָך ניט געווען אַף דער וועלט, איז אין אונדזער לאַנד, רוסלאַנד, געווען זייער שלעכט. דאָ איז געווען אַ שלעכטער בייזער צאר. דער צאר און די באַלע-

באטום האָבן געלעבט זייער גוט. די אַרבעטער
און אַנדערע אַרעמע מענטשן האָבן געלעבט זייער
שלעכט. דער צאָר איז געווען זייער שלעכט צו די
אידן און האָט געהייסן זיי שלאָגן און האַרגענען.

— וואו איז איצט דער צאָר, מאַמע?

דער צאָר איז שוין לאַנג נישט און קיין באַלד-
באטום זיינען אין אונדזער לאַנד אויך מער נישט.
אַלע מענטשן זיינען אַרבעטער.

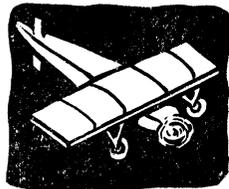
ווער האָט זיי פאַרטריבן, מאַמע?

— די אַרבעטער האָבן זיי פאַרטריבן און באַ-
פרייט אונדזער לאַנד. כאַווער לענין האָט אונדז
געפירט און געלערנט ווי צו באַפרייען זיך.

מאָטעלע האָט זיך פאַרטראַכט: „ווען איך זע
כאַווער לענין, וואַלט איך אים באַדאַנקט פאַר אַלע
גוטע זאַכן, וועלכע ער האָט געטאָן פאַר אונדז.“

אין עראפלאן

גייט מאָטעלע איבערן פעלד
און זעט: אַן עראַפּלאַן. גייט
ער צו צום פליער און פרעגט
אים:

— קענסטו מיר נעמען אין

מאַסקווע צו כאַווער לענין?

פרעגט דער פליער: וואָס דאַרפסטו צו
כאַווער לענין?

— איך דאַרף אים זאָגן אַ דאַנק.

— נו, קום, אינגעלע, איך פלי טאַקע אין
מאַסקווע.

אין מאסקווע

דער עראפלאן האט אראפגעלאזן מאטעלען אין
מאסקווע. איז ער אוועק זוכן כאווער לענין.
טרעפט ער א מענטשן און פרעגט בא אים :

— עפשער ווייסטו, וואו כאווער לענין וואוינט ?

— נאך וואס דארפסטו לענינען ?

— איך דארף אים זאגן א דאנק.

— גיי צו יענעם הויז, אינגעלע, וועסטו דארטן

געפינען כאווער לענין.

איז מאטעלע געגאנגען און געגאנגען, ביז ער

איז געקומען צו א גרויס הויז. שטייען באם טויער

צוויי רויט-ארמייער און פרעגן :

— ווער ביסטו, אינגעלע, און וואס דארפסטו ?

— איך בין מאטעלע פון בירא-בידזשאן. איך

בין געקומען זאגן א דאנק דעם כאווער לענין פאר

אלע גוטע זאכן, וואס ער האט פאר אונדז געטאן.

האבן די רויט-ארמייער אים אריינגעפירט צו

כאווער לענינען.

אין לענינס צימער

כאווער לענין האט געשמייכלט
צו מאטעלען, אבער מאטעלע
האט דערווילע פארגעסן, וואס
ער האט געוואלט זאגן. האט אים
כאווער לענין געהייסן זיך זעצן
און האט אים געגעבן א גרויסן
שיינעם עפל. האט מאטעלע גע-
געסן און כאווער לענין האט גע-

שריבן. פרעגט מאַטעלע: — וואָס שרייבסטו אַזוי
שנעל, כאַווער לענין?

— פאַרשטייסט, מאַטעלע, אַ סאך אַרבעטער
שרייבן צו מיר בריוו און פרעגן וואָס צו טאָן, וויל
איך אַלעמען ענטפערן. מוז איך שרייבן זייער
שנעל.

כאַווער לענין האָט גענומען פרעגן באַ
מאַטעלען, ווי די אידן לעבן אין ביראַ-בידזשאַן און
מאַטעלע האָט אים דערציילט, אַז זיי לעבן זייער
גוט. האָט כאַווער לענין זיך זייער געפרייט.

— מאַרגן, מאַטעלע, — האָט געזאָגט כאַווער
לענין, — וועסטו גיין מיט מיר צום ערשטן מיי
פאַראַד ...

אוי, אַ כאַלעם!

— צום פאַראַד, צום פאַראַד ... מאַטעלע!
מאַטעלע! — האָט די מאַמע געשריען. — שטיי
שנעלער אויף, מאַטעלע, וועסט פאַרשפעטיקן צום
ערשטן מיי פאַראַד!

מאַטעלע האָט געעפנט די אויגן:

— אוי, מאַמע, איך בין געווען באַ כאַווער
לענינען.

— וואו, מאַטעלע, אין כאַלעם?

די צייטן פון יאר

איצטער איז פריילינג,
מיט טויזנטער בלומען ;
וועט גאר אין גיכן
דער זומער דאָ קומען !

אוועק וועט דער זומער,
אוועק מיט די בלומען ;
וועט אף די פעלדער
דער האַרבסט קומען !

וועלן די ווינטן
ברענגען דעם רעגן ;
וועט ווינטער זיך לייגן
אף ביימער און וועגן !

א רעמעניש

דריי האַבן די ערד געפּוצט,
דריי האַבן געוואַרעמט, געבראַטן,
דריי האַבן רעגנס געגאַסן,
דריי האַבן שנייען געוואַרפן.

קרוגע ענטפערס

א קעניג האט אמאל ארויסגעגעבן א באפעל,
אז קיינער זאל נישט ארויסגיין אין גאס נאך צוועלף
אזיגער באנאכט. ווער עס וועט נישט פאלגן, וועט
באשטראפט ווערן.

סאלדאטן זיינען ארומגעגאנגען איבער די גאסן
און אפגעשטעלט אלע מענטשן וואס גייען ארום
שפעט באנאכט.

איין נאכט האבן די סאלדאטן אפגעשטעלט
דריי מענטשן.

— שטייט! — האבן די סאלדאטן געזאגט. —
ווער זייט איר?

האט איינער געזאגט:

— דער קעניג קען נישט אויסקומען אן מיר. ווען
איך בין מיט אים, זיצט ער ערנסט אפן שטול און
בויגט איין זיין קאפ, ווען איך הייס אים.

דער צווייטער האט געזאגט:

— ווען נישט איך, וואלטן דער קעניג און אלע
רייכע לייט פארפראן געווארן פון קעלט. זיי
וואלטן נישט געקענט ארויסגיין פון היין.

און דער דריטער האט געזאגט:

— ווען נישט איך, וואלטן דער קעניג און זיינע
מיניסטארן נישט געקענט ארומגיין.

די סאלדאטן האבן מוידע געהאט צו באשטראפן
אזעלכע וויכטיקע מענטשן און האבן זיי געבראכט
אין פאלאץ.

דארטן האט זיך ארויסגעוויזן, אז איינער איז א
שערער, דער צווייטער — א שניידער און דער
דריטער — א שוסטער.

קיין בירא-בידזשאן

פאָרט אַ אינגעלע,
פאָרט אַ אינגעלע,
מיט אַ וואַגן, מיט אַ פּערד,
פליען פּעלדער, שווימט די ערד.
פאָרט אַ אינגעלע מיט דער באַן
קיין בירא, בירא-בידזשאן!

פייפט אַ פייפעלע,
פייפט אַ פייפעלע,
פו-פו, פו-פו, פו-פו!
שלעפט די באַן זיך שאַ נאָך שאַ,
ציילט ער שאַען אַף דער באַן
קיין בירא, בירא-בידזשאן!

פליט אַ רויכעלע,
פליט אַ רויכעלע,
זאָגט אַן, זאָגט אַן, און זיי זיינען דאָ
אין אַ גומער, גומער שאַ.
און דאָס אינגעלע אויפגעהעלט
האַט דערזען אַ נייע וועלט.

שטייט א שטיבעלע
מיט א אידעלע,
און דאס אידעלע אפן דאך :
קלאפט די נעגל : טראך-טראך-טראך !
העלפט דאס אינגעלע צו מיט מוט.
זאגן אידן : איי, סאיז גוט !

טאנצט א אינגעלע,
טאנצט א אינגעלע,
טאנצן שעפסן אפן פעלד, —
פרייט זיך מיט די גאנצע וועלט.
פרייט זיך אינגעלע — סאיז פאראן
א ברא, ברא-בידזשאן !

